

Datum : 19 mei 2008 Nummer PS :

Afdeling : PMF

Registratienummer: 2008INT219717

Commissie : MME m. uitn.v. RGW

Portefeuillehouder : Dhr. J de Wilde

Titel : Programma Klimaat op Orde

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 1
Toelichting	pag. 3
Bijlage(n):	1

Inleiding

Op 17 september 2007 hebben PS het plan van aanpak ‘Utrecht warmt zich op’ vastgesteld. Het plan van aanpak beschreef de stappen die in 2007 en 2008 moesten worden gezet om tot een integraal klimaatprogramma te komen. Hierbij bieden we u het resultaat aan: Het programma ‘Klimaat op Orde’ 2008-2011. Activiteiten en projecten die al tijdens de aanloopfase in 2007 zijn opgestart, maken deel uit van het programma.

Klimaatverandering heeft gevolgen voor veel beleidsvelden waar provincie Utrecht een actieve rol speelt; water, mobiliteit, economie, milieu, landbouw, natuur, stedelijke ontwikkeling, ruimtelijke ordening. Dit programma streeft ernaar om de impact van klimaatverandering voor divers beleid, als vanzelfsprekend, deel uit te laten maken van provinciaal beleid en uitvoering.

Het programma klimaat bouwt de komende vier jaar aan bewustwording en kennis door actief met projecten aan de slag te gaan en daarvan te leren. Dit gebeurt samen met verschillende beleidsafdelingen. Met de opgebouwde kennis kan daarna op structurele basis klimaatbestendig beleid worden ontwikkeld. Tegelijkertijd zullen de komende vier jaar de eerste concrete resultaten worden geboekt.

Ontwerp-besluit

Provinciale Staten van Utrecht;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 25 maart 2008, afdeling PMF, nummer

Besluiten:

1. het programma Klimaat op Orde vast te stellen.
2. van de beschikbare € 4.000.000,- voor 2008, € 795.188 over te boeken naar 2009.

voorzitter,

griffier,

Aan Provinciale Staten,

Op 17 september 2007 hebben PS het plan van aanpak 'Utrecht warmt zich op' vastgesteld. Het plan van aanpak beschreef de stappen die in 2007 en 2008 moesten worden gezet om tot een integraal klimaatprogramma te komen. Hoewel het plan van aanpak uitging van de oplevering van het programma in september 2008, bieden wij u het afgesproken product - een integraal klimaatprogramma- vervoegd aan. Activiteiten en projecten die al tijdens de aanloopfase in 2007 zijn opgestart, maken deel uit van het programma.

Inleiding

Klimaatverandering heeft gevolgen voor veel beleidsvelden waar provincie Utrecht een actieve rol speelt; water, mobiliteit, economie, milieu, landbouw, natuur, stedelijke ontwikkeling, ruimtelijke ordening. Dit programma streeft ernaar om de impact van klimaatverandering voor divers beleid, als vanzelfsprekend, deel uit te laten maken van provinciaal beleid en uitvoering.

Het programma klimaat bouwt de komende vier jaar aan bewustwording en kennis door actief met projecten aan de slag te gaan en daarvan te leren. Dit gebeurt samen met verschillende beleidsafdelingen. Met de opgebouwde kennis kan daarna op structurele basis klimaatbestendig beleid worden ontwikkeld. Tegelijkertijd zullen de komende vier jaar de eerste concrete resultaten worden geboekt.

Doelstellingen

'Klimaat op Orde' richt zich op het beperken van verdergaande klimaatverandering (mitigatie) en het anticiperen op de onvermijdelijke gevolgen van klimaatverandering (adaptatie). Het programma bestaat uit 16 acties of projecten die bijdragen aan de volgende programmadoelstellingen:

1. Bewustwording genereren bij zoveel mogelijk mensen en organisaties in de provincie Utrecht. Het besef over de impact van klimaatverandering moet leiden tot 'nieuw denken en toekomstgericht handelen'
2. Kennis opbouwen én uitdragen
3. Versnellen van initiatieven gericht op beperken van en omgaan met de gevolgen van klimaatverandering
4. Kennis en ervaringen benutten bij provinciale strategische besluitvorming en beleidsontwikkeling
5. Leveren van een bijdrage aan Europese en landelijke mitigatie en adaptatiedoelen

Pijlers en deelprojecten

Het programma is onderverdeeld in 3 pijlers.

Pijler 1 bestaat uit vijf *nieuwe* impulsen:

project Hier en Nu (klimaatneutrale provinciale organisatie), project Op Kop (100 klimaatneutrale organisaties in de provincie Utrecht), project Nieuw Bouwen

(klimaatbestendig ontwikkelen van Rijnenburg), project KEK (klimaat-effectkaarten) + project Meters Meten (monitoring van mitigatieprojecten) en tot slot project Klimaat is (g)een spel (communicatieproject m.b.t. bewustwording).

Pijler 2 bestaat uit zes *afdelingsinitiatieven/projecten* die nadrukkelijk inzetten op klimaatbestendigheid.

Water op Orde (gericht proactief lokaal beleid met betrekking tot wateroverlast)

Vervoersnetwerk op Orde (gericht op het in kaart brengen en oplossen van infrastructurele knelpunten in geval van klimaatgerelateerde calamiteiten)

Natuur op Orde (de effecten van klimaatverandering worden meegenomen bij ontwikkeling van EHS en natura 2000 gebieden)

Landbouw op Orde (gericht op mitigerende maatregelen in de landbouw en aanpassing van agrarische bedrijfsvoering op de veranderingen ten gevolge van klimaatverandering)

Energie op Orde (een revolving fund voor initiatieven op het terrein van duurzame energie en energiebesparing)

Economie op Orde (gericht op het koppelen van kansen op het terrein van klimaatbestendige bedrijventerreinen aan reeds lopende EZ-activiteiten, waarbij mogelijkheden die de provincie biedt ter stimulering worden aangereikt.)

Pijler 3 bestaat uit 5 (nog te selecteren) *initiatieven van derden* met een landelijke voorbeeldwerking.

Dit kunnen projecten zijn op het terrein van adaptatie, mitigatie of een combinatie daarvan. In totaal streeft het programma hiermee naar de uitvoering van 16 acties of projecten. De beschrijving van deelprojecten is samengebundeld tot een document dat, als bijlage bij het programma, apart kan worden opgevraagd.

Looptijd van het programma

Het programma heeft een looptijd tot het einde van deze collegeperiode (2008- 2011).

Het programma bestaat uit twee fasen: de eerste twee jaar worden projecten en activiteiten gestart die moeten leiden tot kennisopbouw en bewustwording. Overigens betekent dit niet dat er geen resultaten worden geboekt. Bewustwording proberen we namelijk te bereiken door concreet aan de slag te gaan (*leren door doen*). Daarna volgt een evaluatie over de eerste twee jaar en zullen we voor een aantal activiteiten werken aan een verdiepingsslag.

Resultaten

Alle deelprojecten hebben eigen projectresultaten geformuleerd die in de bijlage van het programma zijn terug te vinden. De deelprojecten dragen ieder op zich ook bij aan de programmadoelstellingen (zie pagina 24 van het programma).

Beoogd effect

Korte termijn (2011): Bewustwording, gedeelde kennis over de effecten en gevolgen van klimaatverandering, samenwerking tussen partijen rondom dit thema en uiteindelijk versnelling van adequate klimaatinitiatieven.

Lange termijn: (2020) reductie van uitstoot broeikasgassen, energiebesparing en toegenomen

percentage duurzame energie ten opzichte van het totaalverbruik. Wat betreft de adaptatiedoelen sluiten we aan op de rijksdoelstelling namelijk “het voorkomen van maatschappelijke ontwrichting ten gevolge van klimaatverandering, nadelige effecten van klimaatverandering opvangen en ruimtelijke kansen benutten”.

Argumenten

1. Het is van groot belang dat mensen en organisaties zich allereerst bewust zijn van de oorzaken, effecten en gevolgen van klimaatverandering. Het programma levert een belangrijke bijdrage aan het bewustwordingsproces.
2. Het past bij de rol van de provincie om het initiatief te nemen voor het voeren van het maatschappelijk debat. Provincie Utrecht stelt zich *medeverantwoordelijk* op voor het totstandkomen van deze klimaatbestendige leefomgeving. Zij kan vooral in samenspel met andere partijen succesvol invulling geven aan deze opgave.
3. Parallel aan het voeren van het maatschappelijk debat moet nu al daadkrachtig worden opgetreden om op tijd voorbereid te zijn op de gevolgen van klimaatverandering. LEREN door DOEN. De initiatieven die we nu nemen dragen bij aan bewustwording en het opbouwen van kennis. Deze kennis wordt uitgedragen en benut bij het ontwikkelen van nieuwe initiatieven.

Kanttekeningen

Wereldwijd wordt gezocht naar passende antwoorden om klimaatverandering te beperken en ons tegelijkertijd aan te passen aan de gevolgen. Het gebrek aan *exacte* gegevens en kosten-batenanalyses en daartegenover de noodzaak om rondom het thema klimaat *snel* en slagvaardig op te treden, vraagt om creatief en innovatief handelen, waarbij het nemen van risico's moeten worden ingecalculeerd. Om risico's zoveel mogelijk te minimaliseren is het is belangrijk goed zicht te hebben op succesvolle experimenten en minder effectieve maatregelen die elders worden genomen. Door zoveel mogelijk informatie te vergaren over andere projecten kunnen mislukkingen worden voorkomen en kan worden meegelifd op successen van anderen. Goede samenwerking met diverse kenniscentra en landelijke klimaatprogramma's zoals 'Kennis voor Klimaat' en 'Ruimte voor Klimaat' kunnen ons daarbij helpen. Daarnaast helpt een gefaseerde aanpak met inbouwen van go-no go momenten bij risicobeheersing.

Financiën

Het klimaatprogramma heeft een looptijd van vier jaar (gelijk aan de collegeperiode).

De begroting is, net als de programma aanpak opgebouwd uit twee fases:

Fase 1 van het programma 2008-2009: uitvoering van projecten gedurende 2 jaar gericht op kennisopbouw, bewustwording en uitvoering van deelprojecten; leren door doen.

Fase 2 van het programma 2010-2011: na evaluatie wordt de keuze gemaakt of de aanpak van fase 1 moet worden doorgezet of dat fase 2 zich moet richten op verdere intensivering en uitvoering van enkele deelprojecten.

Aanloopkosten en het plan van aanpak september 2007-september 2008

In 2007 werd besloten om een programma klimaat te ontwikkelen. Voor de aanloopfase naar dit programma klimaat werd een *plan van aanpak* opgesteld.

Om de aanloopkosten en opstart van enkele projecten te dekken werd in het GS besluit van 28 augustus 2007 en PS besluit van 17 september 2007 met de vaststelling van het plan van aanpak een budget van 1,3 mio toegekend;

De looptijd van het plan van aanpak (met bijbehorend budget) was september 2007-september 2008.

Voor 2007 was € 500.000 begroot. Het resterende bedrag voor 2007 (€9.937) is overgeboekt naar 2008.

Eind 2007 kon al worden voorzien dat vanwege een versnelling van het proces, het programma klimaat eerder kon worden opgeleverd dan september 2008. Dit betekent dat in het voorjaar 2008 kan worden gestart met de uitvoering van het programma.

Het budget van € 830.000 euro voor het plan van aanpak in 2008, wordt ingezet voor de activiteiten en projecten die vanuit het plan van aanpak in 2007 waren gestart, en doorlopen binnen het Programma Klimaat op Orde.

Programmabegroting

Met het besluit over het uitvoeringsprogramma van het college (PS besluit van 17 december 2007) is 4 mio toegekend voor de uitvoering van het programma in 2008. We gaan er vanuit dat het bedrag van € 830.000 binnen deze 4 mio is opgenomen. Voor de jaren na 2008 zijn geen specifieke programmamiddelen toegekend. Voor de dekking van 2009 zal een deel van het budget van 2008 worden aangewend, (€ 795.188 verkregen door het temporiseren van een paar deelprojecten). Deze middelen worden ingezet voor projecten die een doorlooptijd hebben t/m 2009 en niet zonder afbreukrisico gestaakt kunnen worden.

Voor de ongedekte projecten in 2009 moet dekking komen ten laste van diverse beleidsbudgetten, programmabudgetten, zoals het SMPU, programma Waterketen, ILG, 'het energiefonds' en het actieprogramma duurzaamheid. Voor deze projecten geldt een tijdshorizon tot eind 2008, met een doorkijk naar 2009-2011. Wanneer deze projecten in 2009 een vervolg krijgen zal per project een projectvoorstel aan GS worden voorgelegd met een dekkingsvoorstel.

Na evaluatie van fase 1 (2008-2009) en aanscherping van het programma voor fase 2 wordt de begroting voor 2010 en 2011 verder ingevuld. Ook hiervoor geldt dat voor de uitvoering 2010-2011 zoveel mogelijk beleidsbudgetten en bestaande programmabudgetten zullen worden aangewend. Voor fase 2 (en wellicht al voor fase 1) is het waarschijnlijk dat Europa en het Rijk projecten zullen cofinancieren.

Met kwartaalrapportages zal verantwoording worden afgelegd aan GS/PS over de voortgang en uitgaven van het stimuleringsbudget. De eerste kwartaalrapportage (eerste kwartaal 2008) wordt op 29 april a.s. aan GS voorgelegd.

Europa

In maart 2007 zijn de leiders van de 27 EU-landen op een klimaattop in Brussel het definitief eens geworden over een ambitieus klimaat- en energieplan. Doel is dat Europa zuiniger omgaat met energie (20% zuiniger in 2020), hernieuwbare energiebronnen aanwendt (20% in 2020), schoner gaat produceren (20% minder uitstoot in 2020) en dient autobrandstof voor 10% uit biobrandstof te bestaan. Begin 2008 lanceert de Europese Commissie een actieprogramma dat bestaat uit een concreet pakket aan maatregelen om de reductie van uitstoot van broeikasgassen in 2020 te verminderen. Het actieprogramma stelt een lagere ambitie voor Nederland als het gaat om duurzame energie; 14% van het totale energieverbruik in 2020. Daarnaast publiceert de Europese Commissie in de zomer van 2007 een Groenboek Klimaatadaptatie, waarmee zij een aanzet geeft voor een Europese discussie over klimaatbestendigheid. Een van de voorstellen is om alle lidstaten een nationale adaptatiestrategie te laten opstellen.

Op dit moment bouwt de Europese Unie haar klimaatbeleid uit, zowel op het terrein van mitigatie als adaptatie (ruimtelijke impact). Aan sommige programma's zijn budgetten gekoppeld, waar ook de provincie Utrecht aanspraak op kan maken, bijvoorbeeld Europese structuurfondsen, Intelligent Energie Europe, vervolg op BANS. De verwachting is dat mogelijkheden voor cofinanciering vanuit de EU en het Rijk voor Utrechtse klimaatprojecten in de toekomst alleen maar toenemen. Zo kan het voorstel voor Europees emissiehandelstelsel het Rijk (vanaf 2013) ongeveer € 5 miljard per jaar, aan geoordeeld geld voor klimaatprojecten en -maatregelen, opleveren.

Communicatie

Klimaat is een onderwerp dat op dit moment in alle schijnwerpers staat. Er zullen diverse communicatie instrumenten worden ingezet om samenwerking op gang te brengen, een vliegwieleffect in de provincie Utrecht te bereiken en invloed uit te oefenen op noodzakelijke gedragsverandering van organisaties (inclusief onze eigen organisatie) en individuen.

Bijlagen

1. Programma Klimaat op Orde 2008-2011

Gedeputeerde Staten,

voorzitter, R.C. Robbertsen

secretaris, Drs. H.H. Sietsma